הלכה · משנה תורה · מפרשים · צפנת פענח · ספר אהבה

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תפילה וברכת כהנים

רבי יוסף רוזין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

צפנת פענח על משנה תורה, הלכות תפילה וברכת כהנים

רבי יוסף רוזין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/צפנת-פענח-על-משנה-תורה-הלכות-תפילה-וברכת-כהנים/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 5
הלכה א 5
הלכה ד 5
הלכה ו 5
הלכה י 5
פרק ב 5
הלכה ה 5
הלכה ו 6
הלכה יד 6
הלכה יז 6
פרק ג 6
הלכה א 6
הלכה ה 7
הלכה י 7
פרק ד 7
הלכה ב 7
הלכה ג 7
הלכה ד 7
הלכה ו 7
הלכה יא 7
הלכה טו 8
הלכה טז 8
פרק ה 8
הלכה ג 8
הלכה ד 8
הלכה ה 8
הלכה ו 8
הלכה ז 8
הלכה ט 8
הלכה יד 8
הלכה טו 9
פרק ו 9
הלכה ט 9
פרק ז 9
הלכה ג 9
הלכה ד 9
הלכה ו 9
הלכה יז 9
הלכה יח 10
פרק ח 10
הלכה יב 10
פרק ט 10
הלכה א 10
הלכה ה 10
הלכה י 10
פרק י 11
הלכה א 11
הלכה ה 11
הלכה ו 11
הלכה ט 11
הלכה טו 11
פרק יא 12
הלכה ב 12
הלכה ג 12
הלכה ד 12
הלכה ה 12
הלכה ו 12
הלכה ז 12
הלכה י 12
הלכה טו 12
הלכה כא 13
פרק יב 13

הלכה ה 13
הלכה ו 13
הלכה ז 14
הלכה י 14
הלכה יא 14
הלכה יב 14
הלכה טו 14
הלכה טז 15
הלכה כד 15
פרק יג 15
הלכה ו 15
פרק יד 15
הלכה ג 15
הלכה י 15
הלכה יא 15
הלכה יד 16
פרק טו 16
הלכה ב 16
הלכה ג 16
הלכה ד 16
הלכה ה 17
הלכה ז 17
הלכה ט 17

פרק א

הלכה א

מ"ע כו'. עי' תענית כ"ח ע"א ועי' ברש"י שבת כ"ד ע"א משמע דהוה מה"ת ועי' שבועות י"ג ע"א וכריתות דף ז' ומוכח דכל היכי שצריך הזכרה לצורך היום הוה מה"ת ועי' ב"ק צ"ב ע"ב, ועי' בירוש' פ"א ה"ה תפלה אין זמנה קבוע ובירוש' פ"ד ה"ג דאחיתופל היה מתפלל ג' תפלות ועי' בתוספתא כאן כשם שנתנה תורה כו' כך נתנו כו' ועי' רש"י דט"ו ע"א ובירוש' פ"ג ה"ה ע"ש:

הלכה ד

שלש ראשונות כו'. עי' תוספתא מנחות פרק ו' ע"ש:

הלכה ו

וכן התקינו כו'. כענין עיין ברכות דף כ' ע"ב:

הלכה י

אין הציבור כו'. ע' בירוש' פ"ג דביכורים גבי שור שהולך לפני מוליכי הביכורים דהוה קיץ למזבח ע"ש וע' מנחות דף נ"ח ע"א יכול וכו' ועי' בהשגות:

פרק ב

הלכה ה

ובשבתות כו' **וברגלים כו'**. עי' פסחים קי"ז ע"ב ועי' בירושלמי ברכות פרק ט' ה"ב דהוא מחלוקת גבי ר"ח אם אומר מקדש ישראל מחדש חדשים ועי' ברכות מ"ד ע"א דהביא ראיה מתפלת ר"ח ולא מיו"ט דמבואר בברייתא בהדיא כך בביצה י"ז ע"א וברכות מ"ט ע"א והטעם משום דגבי חודש הקביעות הוא רק ע"י ב"ד ובלילה לא חל עדיין וא"כ הוה כשני דברים עי' תוס' פסחים ק"ב ע"ב ד"ה שאין ודף קט"ו ע"א ד"ה והדר ותוס' ברכות ל"ט ע"ב ועי' בתוספתא דנגעים דמשמע שם דאף דמבואר בסוטה דף ח' ע"א דאין עורפין שתי עגלות כאחת מ"מ בנמצא מכוון בין שתי עיירות עי' בכורות י"ח דמביאין שתי עגלות יכול לעורפן בבת א' ע"ש וה"נ כן ובזה פליגי בירוש' הנ"ל דהנה ע' ברמב"ם בהל' קה"ח פ' י"ח דהיכי דאי אפשר שיהיה עדי ראיה אז עושין ב"ד ר"ח אך לא בלשון קדוש ע"ש. ונ"מ דאם אח"כ באו עדים יכולים לקדשן למפרע ע"ש מה שכתב בזה, וא"כ הוי ב' גדרים קדוש ב"ד בר"ח וא"ש ולכך מקשה בברכות דף מ"ד רק מר"ח:

הלכה ו

אבל תפלת כו'. עי' בירוש' פ"ק דשבועות ועי' בבעל המאור ז"ל סוף ר"ה דס"ל דגם שחרית כן והירוש' אזיל לשיטתיה דס"ל בפ"ד דר"ה דרק בתפלת מוסף צריך להזכיר מלוכה ע"ש:

הלכה יד

בימי התענית כו'. עי' בגמרא ובאמת קשה הא זה מבואר להדיא בשבת כ"ד ע"א ונ"ל כך דבמנחה הוי גדר הזכרה ומטבע של תפלה ובשחרית הוה רק כמו קבלה וכמו צרכיו לכן בשחרית היחיד לכו"ע בשומע תפלה רק במנחה בזה פליגי וע' בירוש' פ"ד דכאן אם בשומע תפלה אף דבר דהוה רק מטבע של תפלה מזכיר:

וחותם וכו'. ירושלמי תענית פרק ב' הלכה ב':

הלכה יז

מקומות כו'. עי' בכסף משנה בשם הר"ן מה שהקשה מהך דע"ז ובאמת הנה אמרינן בתענית דף ט' ע"א פרנסה בשביל רבים ע"ש והא דיחיד אומר זה רק דכיון דכו"ע בעי פרנסה הוא נכלל ביניהם משא"כ גבי מטר דאתי בשביל יחיד לא שייך לברכת השנים רק לשו"ת:

בכס"מ. מה שכתב בשם רבינו בפיהמ"ש. והנה עי' בירושלמי כאן אמר דבחו"ל יש זמן קבוע ולא בא"י ע"ש וצ"ל משום דבחו"ל הוה בגדר יחיד דאין עליהם שם ציבור כמבואר אין תענית ציבור בבבל וכ"מ משא"כ בא"י לפי הזמן הוא ובזה א"ש ואכמ"ל וגם באמת עכשיו שכל אחד ואחד מתפלל בפני עצמו לא שייך כלל גדר צבור על כולם רק בתענית דש"ץ אומר בין גואל לרופא משום דאנן שליחותייהו דקמאי עבדינן וא"כ ע"ז לא שייך גבי שאלה דקמאי לא הוה עבדי רק בזמן החורף אך יהיה נ"מ בזמן הזה אם לא הזכיר שאלה בברכת השנים לא מהני לומר בשו"ת דהא באמת א"צ כלל זה רק משום מטבע שטבעו חכמים ומה שייך לו זה לשומע תפלה, אך לשיטת הירושלמי דס"ל דגם בהזכרה שייך לשו"ת וגם במטבע של תפלה כן ולכך אמר שם דיחיד אינו יכול להזכיר שלא בזמן הקבוע אף בשוה"פ עיין שם:

פרק ג

הלכה א

עיין בכסמ"ש בהלכה א' מה שכתב שם מ"מ כו', עיין יומא דכ"ח ע"ב ופסחים דף ה' ע"א ודף נ' ע"א ודף נ"ח ודף צ"ג ע"ב ותוס' נדה דס"ג ע"ב ע"ש ובזה יש לבאר דברי

הירוש' פ"ד דברכות גבי תפלת מנחה ומוסף מי קודם ועיין בתוס"י יומא דל"ד ע"א ד"ה העולה שכתבו דחצי שעה לתפילה ובירוש' פ"ה דפסחים ה"א דחצי שעה בין כל כת ע"ש וע' רש"י פסחים דק"ז ע"א:

הלכה ה

תפלת המוספין כו'. עד ז' שעות ע' תוס' ישנים יומא דל"ד ע"א ועיין מה שהקשו בזה ועיין בסוכה דנ"ג ע"א מבואר שם דקרבן מוסף היה קרב קודם תפלת המוספין ותפלת המנחה היה קודם הקרבת התמיד של בה"ע וראיה למה שכ' התוס' ברכות דכ"ו ע"ב ד"ה עד דתפילת המנחה כנגד קטורת וכן הוא בירוש' פ"ד שם ועיין תוס' פסחים דף ק"ז ע"א ד"ה סמוך ע"ש:

הלכה י

טעה ולא התפלל כו'. עיין בהשגות מה שכתב אבל אני אומר עי' בשבועות דכ"ח ע"א אם תנאי עיקר או איסורו עיקר ועי' בנדרים דט"ו ועי' במה שכתב רבינו בהל' ק"פ פ"ה ה"ב ע"ש ועי' עירובין מ"א ע"ב גבי יצא שלא לדעת וחזר לדעת ע"ש:

פרק ד

הלכה ב

היה בינו כו'. עי' ירושלמי פרק ב' דחלה הלכה ד':

הלכה ג

אבל שחרית כו'. כן מבואר בחולין דק"ו ע"א והשגות ס"ל כרש"י שם:

הלכה ד

וב"ד שעמדו כו'. עי' יבמות דמ"ה ע"ב גבי הך דרבי יב"ל מי לא טבל לקריו ואף דס"ל כאן דדי בט' קבין ועי' תוס' קידושין דס"ב ע"ב ובמה שכתב רבינו ז"ל בהלכות א"ב פרק י"ג הלכה ט' ע"ש:

הלכה ו

ואין בזה מנהג כו'. ר"ל כמה שכתב רבינו ז"ל בהל' שחיטה פרק י"א הלכה י"ג במלתא דלא שכיח ליכא מנהג ע"ש ועי' מה שכתב רבינו ז"ל לקמן בפ"ג מהל' שביתת עשור שאין מנהג להקל ר"ל והוי כמו לתענוג:

הלכה יא

ואם היה מצטער כו'. עי' בירושלמי כאן דמחלק בין שמאל לימין ור"ל כהך דיומא דנ"ג ע"ב ע"ש:

הלכה טו
כוונת הלב כו'. ר"ל רק ברכה אחת כמש"כ תוס' כאן דל"ד ע"ב ועי' מש"כ רבינו לקמן פ"י הל' א':

הלכה טז
כאילו הוא כו'. עי' סנהדרין דכ"ב ע"א, ועי' רש"י יומא דנ"ג ע"ב, ועי' בירושלמי פ"ב דברכות הלכה ג' גבי מניחם כנגד לבו:

פרק ה

הלכה ג
יכוון את לבו. עי' יבמות דק"ה ע"ב ובירוש' כאן ע"ש:

הלכה ד
ונותן עיניו למטה. ע' ר"ה כ"ו ע"ב כמה דכייף ע"ש ברש"י:

הלכה ה
ומציין כו'. עי' ברכות דף ל' ע"ב רב יהודה כו':

ולא יעמוד כו'. עיי' שבת דף י' ע"א ומגילה דף כ"ד ע"א ובתוספתא פ"ג דמגילה ע"ש:

הלכה ו
תיקן המקום כו'. עי' ר"ה דל"ב ע"א ע"ש ברש"י:

הלכה ז
לא יעמוד כו'. עי' דכ"ג ע"ב ודף כ"ה ע"ב גבי מיטה, ועי' רש"י זבחים דנ"ד ע"א דפחות מג' טפחים לא הוי אויר ע"ש:

הלכה ט
השוויית הקול כו'. עי' יומא די"ט ע"ב:

אלא מחתך. עי' יומא דע"ג ע"א ומה שכתב רבינו בסוף הל' כלי המקדש ועי' בירוש' כאן פ"ב גבי לא השמיע לאזנו ולפי"ז י"ל דבזה כו"ע מודה דהרהור לאו כדבור וא"ש מה שהקשו התוס' כאן דכ"א ע"א ד"ה והרי:

הלכה יד
ומותר לאדם כו'. כן מוכח מהך דרב דאמר שם אמאי לא הלך למקום אחר ליפול על פניו ע"ש:

הלכה טו

מנהג פשוט. עי' ב"מ דנ"ט ע"ב ועי' מגילה ד' ה' ע"ב בתוס', ועי' ברכות דנ"ט ע"א דזעף הוי צרה ובלילה ליכא זעף חזינן דאז אינו יום צרה ועיין מה שכתב רבינו ז"ל לקמן סוף פ"ז ע"ש:

פרק ו

הלכה ט

וכן אם ראה נחשים כו'. עי' שבת דקכ"א ע"ב ובמה שכתב רבינו ז"ל פ' י"א מהל' שבת ועי' בהך דכריתות ד' ג' ע"ב ואי אתי אבתריה כו' אך י"ל דזה תליא בהך דסנהדרין דע"ח ע"א אם ארס נחש מעצמו מקיא וא"כ עדיין א"כ המסכן וזה תליא אם הך דספק נפשות אם ספק דא"כ דבר המסכן כלל אם הוי פ"נ אם דוחה ועי' בהך דעירובין דמ"ה ע"א ובר"ה דכ"ג ע"ב ושבת דכ"ט ע"ב ובמה שכתב רבינו ז"ל לקמן סוף פ"ב מהל' שבת ומש"כ שם, וכעין דאמרינן בנדה דנ"ח ע"ב ספק עברה ספק לא עברה טמאה ע"ש ובכורות דמ"ו ע"ב כי אקילו רבנן כו' ע"ש:

פרק ז

הלכה ג

בשעה שיקץ כו'. וזהו מה דאמרינן בירושלמי כאן פ"ד ה"ב הניער משנתו צריך לומר כו':

הלכה ד

כשמניח סדינו. עי' פסחים דקי"א ע"ב ועיין נדרים דמ"ט ע"ב, ע"ש:

הלכה ו

כשמהלך לצאת כו'. ולפי הנראה דס"ל לרבינו דזה הוי בכלל תפלת הדרך ולכך לא הביא (זה) הך דדף ל' ולכך ג"כ היפך הסדר של הברכות ועי' יבמות דק"ד ע"א [גבי] גב דמנעל צריך שיהא נעשה להילוך:

הלכה יז

סדר תפלות כו' ומדלג כו'. עי' לקמן פ"ח הלכה ה' בהשגות והנה עי' בירוש' פ"א דברכות הלכה ח' דאמר שם כדי שיהא הגיות היום והלילה שוין ור"ל משום דמבואר בירוש' הובא בתוס' ברכות דל"ד ע"א דקדושה הוי כמו ברכה בפ"ע ואם כן בשחרית הוה ג' לפניה ואחת לאחריה ומה דלא חשיב לה במשנה י"ל משום דהיחיד מדלגם והוה דבר בפ"ע:

הלכה יח
והמתחנן אחר כו'. עיין לעיל סוף פרק ה':

פרק ח

הלכה יב
וכל מי כו'. עיין ירושלמי ברכות פרק ב' הלכה ד':
והרב ממנה כו'. עיין בכסמ"ש דאין צריך שיהא ראוי לכל ובאמת כן הדין לענין סמיכה דאף דאין ממנין לדברים יחידים אא"כ ראוי לכל הדברים כמבואר בירושלמי סוף פ"א דחגיגה זה רק אם סומכו אבל אם ממנה אחד מתלמידיו הוי רק בגדר שליח אעפ"י שאין ראוי לכל וזהו דאמר בסנהדרין ד' ה' ע"ב הרי אתה ברשותינו כו' ע"ש וכן הדין גבי מומי בכור אף דצריך מומחה אם אומר הרב לתלמידו לפי שעה די כמבואר בבכורות דל"ח ע"ב, ע"ש ועיין מה שכתב בזה בהלכות שבועות פרק ו' הלכה ד' ה' ע"ש:

פרק ט

הלכה א
ועומד באמצע. עיין סוכה דנ"א ע"ב:
בכל כחן כו'. עיין שבת דף קי"ט ע"ב:

הלכה ה
עיין סוטה דף מ"ט ע"א:

הלכה י
בלילי שבתות כו'. עי' בירוש' פ"ח דברכות הובא בתוס' פסחים דק"ו ע"ב דזה צריך רק כשאין יין לקדש ע"ש ובאמת הוא חד טעם דהנה בכל ימות החול תפלת ערבית רשות ואין באים להתפלל בלילה רק בשבתות הוה מה"ת וזהו שיטת רש"י בשבועות די"ג ע"א ע"ש רק בשבתות ויו"ט יוצא בקידוש על הכוס וביוהכ"פ דליכא קידוש הוה מה"ת וכן במקום שאין יין הוה ג"כ מה"ת וצריך לברך זה ועי' בתוספתא פ"ג דברכות דאמר ר"א ברבי צדוק אבא היה כו' ור"ל זה ולכך פסקינן דלילה ראשונה של פסח א"צ לומר זה דאז יש יין לכל אדם:

פרק י

הלכה א

בברכה ראשונה כו'. כמו דאמרינן בזבחים ד' ב' ע"ב כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה וע' תוס' גיטין ד' ה' ע"ב ד"ה אפילו וחולין דל"ט ע"ב ע"ש:

הלכה ה

באותה תפלה כו'. עי' חולין דמ"א ומה שכתב רבינו בפ"ב מהלכות שחיטה ע"ש:

הלכה ו

ואם היתה תפלת כו'. עיין בהשגות ועיין בכריתות דכ"ד ע"א דאם מפריש שני אשמות ודאי גמר ומקדיש ועי' במה שכתב הראב"ד ז"ל בהשגות בהלכות פסולי המוקדשין פ"ה ה"ז כעין סברת רבינו דכיון שהוא רק נדבה אף יותר מן הצורך הוי קודש ועי' מה שכתבו התוס' כתובות דנ"ד ע"ב ד"ה ולעוברת דגבי מתנה שאני ע"ש, ועי' מש"כ הרמב"ן ז"ל במלחמות פ"ג דכתובות גבי חרשת דכיון דמן הדין אין לה כתובה אם כתב לה אף דנמצאת שאינה בתולה לא הפסידה כתובתה מאתים ועי' מש"כ הנמוקי יוסף ז"ל ב"ב פרק ח' דאם אמר על אחר שיטול כבכור אם נוטל מן הראוי ע"ש ועי' בירוש' פ"י דשביעית גבי המחזיר חוב ליורשי הגר אם גם שם בן קודם לבת ע"ש ועי' בירוש' דמאי פרק ו' ה"ג גבי אם אמר לי וליורשי אם גם יורשים שאינם יורשים מן התורה (אם הם) בכלל ע"ש:

הלכה ט

ואם לא נזכר עד כו'. לולי דבריהם נ"ל דכאן הוה עקירה תיכף כשהתחיל בברכה דעבודה כמו גבי ברכות המזון דמ"ט ע"ב ע"ש בתוס' ד' ל' ע"ב דדוקא גבי יעלה ויבוא הוה הני ג' ברכות אחרונות כחדא עי' דל"ד ע"א ועיין ב"ב דקי"ד גבי קנין אימתי חוזר ובר"ה ד' ל' ע"א ע"ש:

הלכה טו

אבל אם לא הבדיל. ע"ש בתוס' כו', וע' מש"כ בהל' בית הבחירה גבי מנורה פ"ג ה"ד, דהיכא דיש חסרון בדבר הפסול לא מחמת החסרון רק דהוא בעצם פסול עיין תמורה די"ז ע"א ועי' גיטין ד' ס' ע"א התם מחסרא במלתא וסוכה ד' ג' ע"ב גבי בית שאין בו ד' אמות ע"ש וכ"מ אך באמת זה תליא אם הבדלה הוא מטבע תפילה או משום דצריך להבדיל ממלאכה ע' כאן דף ל"ג ושבת דף ק"נ ע"ב ע"ש ובירושלמי כאן פרק ה':

פרק יא

הלכה ב
כשבונין כו'. תוספתא פ"ג דמגילה:
ובונין בו כו'. עיין סוטה דל"ט וד' מ':

הלכה ג
ואחורי התיבה כו'. עיין בירושלמי פ"ט דברכות הלכה א' ועומד אחורי העמוד כו':

הלכה ד
ואחוריהם כו'. ועיין ע"ז דף כ"ד ע"ב גבי וישרנה הפרות וסוטה ד' מ' ע"א:

הלכה ה
ונוהגין כל ישראל כו'. עי' עירוכין ד' ו' ע"ב וברכות דנ"ג ע"א גבי נר של בהכנ"ס וע' בתרומות פרק י"א גבי שמן שריפה ובירוש' שם וע' בירוש' פ"ג דמגילה גבי אנטנינוס ע"ש:
ולהציע כו'. עיין ב"ב ד' ח' ע"ב ולעיל פ"ו מהל' ע"ז ע"ש:

הלכה ו
וחכמים ותלמידיהם כו'. עי' ערובין דע"ג וירוש' פ"ג דביכורים ה"א וברכות דנ"ב וע"ש בערובין דנ"ה וד' ע"ד ע"ב עי' בר"ש פ"ז דטהרות משנה ז' בשם תוספתא דאם שכח כלים בביהכנ"ס טהורים דלא הוה רשות ע"ה ועי' בירוש' פ"ג דמעשרות גבי קבוע למעשרות ומש"כ רבינו ז"ל בהל' מעשר פ"ד הל' ה' ו':

הלכה ז
ואין מספידין כו'. הנה בירוש' משמע דרק שחרב אז אין מספידין בהם ואין נאותין דהוה כעין הך דקדושין דנ"ד ע"א גבי כתנות כהונה דרק אם בלו אז מועלין בהם אבל אם לא בלו אין מועלין ע"ש, וזה ר"ל בהך דפסחים דכ"ו ע"א בהך דרבי יוחנן ב"ז שהיה דורש בצילו של היכל ע"ש וע"ש דפ"ה ע"ב מפני מה לא נתקדשו כו' ועי' תענית די"ט ע"א שנכנסו להר הבית כו' ובירושלמי פ"ז דפסחים:

הלכה י
במנעלו. ע' סוטה ד' מ' וע' בירוש' פ"ב דב"מ הל"ט ע"ש:

הלכה טו
אבל ביהכנ"ס. ועי' בחולין דקל"ו ע"א גבי מעקה ע"ש ברש"י ועי' ב"ב דכ"ג ע"א בתוס' משמע דז' טובי העיר יש להם גם ברה"ר רשות ועי' בנדרים דמ"ח ע"א ובירוש' שם גבי

רחבה שדרך הרבים מפסקתה ועי' בירוש' פ"ג דמעשר שני גבי דבתים שבירושלים אינם קובעין למעשר ע"ש בהלכה ה' ועיין ערלה פ"א גבי נוטע לרבים ובהך דיבמות דע"ט גבי חלק מזבח מי יתיר ע"ש בתוס' כתובות דכ"ט ועי' מש"כ הרי"ף ז"ל בהלכות מזוזה מה דמחלק בין של כפרים לשל כרכים ע"ש ועי' ב"ב ד' ג' ע"ב דירתא דאינש לא מזבני ע"ש:

הלכה כא

וכן בתים וחצירות כו'. ע"ש דכ"ז ע"ב אי הכי קדשתינהו כו':

פרק יב

הלכה ה

כל א' ואחד. הנה עי' בירושלמי בסוף פ"ג דמגילה משמע דעזרא תיקן שיהיו מברכין כל אחד ואחד לפניו ולאחריו וע"ש בפרק ד' ובברכות פרק ז' הלכה א' גבי הך דבעי רבי זירא אלו ג' קרויות מה את עביד להון כו' ושם בהלכה ד' גבי ר"ז קם מקרוא כו' וע"ש בפ"ה הלכה ד' וכן בירוש' דמגילה שם גבי עד מתי אתם עושים את התורה קרחות קרחות ע"ש, ובאמת ר"ל כך דזה תליא אם קריאת התורה הוי כל הג' חיוב אחד או דכל אחד ואחד חיוב בפ"ע ובאמת זה תליא בהני לשונות דב"ק דפ"ב ע"א היכי תיקן משה אם חד גברא או תלתא וגם י"ל דתליא בהך דמגילה דכ"ב ע"ב בפלוגתא דר"י ורבנן ע"ש ונראה לי דזה ר"ל מה דאמרינן בגמרא דנדרים דפ"א ע"א שלא ברכו בתורה תחלה ע"ש ר"ל כה"ג שרק הפותח והחותם היה מברך ועי' ב"ב דט"ו גבי שמונה פסוקים שבתורה יחיד קורא ע"ש בתוס' דלא בעי סרסור. ובירוש' סוף מגילה אמרינן דכל השירות ושמונה פסוקים שבתורה מברך לפניה ולאחריה ר"ל כך דהנה עי' ברמב"ן במלחמות פ"א דמגילה גבי מגילה בזמנה כו' כתב דקריאת התורה הוה רק חובת ציבור ע"ש אך באמת הרי מבואר להדיא במו"ק דכ"ג ע"א דאף היכא דליכא ציבור מחוייבין להכנס בביהמ"ד ולקרות ועי' רש"י סנהדרין די"ז ע"ב אך הדין כך דהיכא שיש ציבור אז היחיד פטור מקריאה משא"כ אם ליכא ציבור אז מוטל החיוב על כאו"א שיהיה עשרה לקריאת התורה וזה רק בכל התורה אבל השירות ואינך מוטל על כל יחיד ויחיד לשמוע ולכך כאו"א צריך לברך וגם נ"מ מי שאינו מבין בלה"ק אם יש עליו מצות שמיעה עי' מה שכתב רבינו בהל' חגיגה סוף פ"ג דמשמע רק גבי הקהל הדין כן ולא בשאר קריאות ע"ש:

הלכה ו

אפילו בדיקדוק אות כו'. עי' קידושין דמ"ט ע"א דמשמע דזה רק כמו מנהגינו שש"ץ קורא אבל אם כאו"א בעצמו קורא א"צ כל כך בדקדוק ע"ש:

הלכה ז

ואפי' חזן הכנסת כו'. עי' עירוכין די"א ע"ב:

הלכה י

מימות עזרא נהגו כו'. עיין ברש"י קידושין דף מ"ט ובברכות ח' וסוטה ל"ג וסנהדרין כ"א ומגילה בבלי וירושלמי ושבת דקט"ז ומכות ד' י' וירושלמי סוטה פ"ז וקידושין פ"א וביומא פ"ג בירוש' תרגם עקילוס ע"ש ולבאר זה נ"ל כך דהנה עי' בגיטין דף ס' ע"א גבי תורה חתומה נתנה עי' שם מה דפליגי רש"י ותוס' אך כך דנבואת משה רבינו היה ג' פעמים בשעה שהיה אומר ובשעה שהיה כותב ללמדם ובשעה שהיה כותב למצות הכתיבה דבס"ת יש שני מצות א' מצות הכתיבה בעצמה ואחד מצות הלימוד מן הכתוב וזה ר"ל במנחות ד' ל' הקב"ה אומר ומשה כותב ואומר. ר"ל דקודם אמירה היה משה כותב מה שאמר לו הקב"ה ואח"כ מלמדם לישראל אך זה רק בהך כתיבה ללמוד אבל בכתיבה למצות כתיבה זהו המחלוקת דגיטין ד' ס' ובזה היה כתוב ע"פ המסורה ובהני דללמד היה ע"פ הקריאה ועי' במגילה דכ"א ע"ב וידבר אלה ממנין עשרה פסוקים ר"ל דע"כ בימי משה כשתיקנו קריאה אז עדיין לא הוה הס"ת כמבואר בגיטין הנ"ל ומ"מ הוה וידבר היה ג"כ נכתב בהכתיבה כדי ללמוד והנה ודאי המ"ע של כתיבת הס"ת רק בלה"ק רק הני דכתב ללמוד ר"ל הך דסוטה דל"ג ע"א כל התורה כו' וזה ר"ל רש"י בקידושין ד' מ"ט ע"א ע"ש:

הלכה יא

ואין הקורא כו'. מגילה ד' ל"ב:

הלכה יב

וברכת כהנים כו'. עי' בירוש' כאן נראה דס"ל דהא דאין מתרגמין ברכת כהנים זה רק בשעת הברכה דאז אין צריך לתרגם משום דאז לא הוי קריאה רק ברכה, אבל בשעה שקורין בתורה צריך לתרגם, ובאמת בירוש' גרס לא ניקראין ור"ל דלא הוה קריאה ויכול לקרותן בע"פ. וגם אין אחד יכול להוציא חבירו. וע' מש"כ רבינו בהל' ביכורים פ"ג ובפ' י"ד מהל' מעשר שני:

הלכה טו

שניה חותם בה. עי' בהשגות ועי' בירוש' פ"ז דיומא גבי ברכה דעל המקדש ועי' בתוספתא פ"ג דברכות דהמפטיר בבית עולמים לא היה חותם ובאמת זה תליא בשיטת הירוש' פ"ב דברכות ה"ד ופרק ד' ה"ג ובהל' ה' ובר"ה פרק ד' ה"ו דסבירא ליה דדוד וירושלים אחד הוא ועי' בתוספתא סוף פרק ג' דברכות דאם בירך זה לעצמו וזה לעצמו

יצא ע"ש וע' ברכות דמ"ט ע"א ועי' פסחים ד' ה' ע"א דחשיב בנין ביהמ"ק קודם משיח ואכמ"ל, ועיין בירושלמי פ"ה דמעשר שני:

הלכה טז

ובימי התענית בשחרית. עי' מגילה ד' ל' ע"ב:

הלכה כד

וצריך להעמידו כו'. עי' בירוש' פ"א דמגילה גבי ובלבד מקום התפר:

פרק יג

הלכה ו

שמונה פסוקים כו'. עי' בהשגות אך שיטת רבינו ז"ל דהוא קריאה בפ"ע ודי ביחיד וצריך לברך לפניה ולאחריה כמבואר בירוש' ועיין לקמן בהלכה י"ב, ובזה א"ש מה שהקשה התוס' במגילה דל"א, ובזה א"ש על שינוי הפטורה ממה דאיתא בגמ' דהוה שני קריאות ושני מפטורים:

פרק יד

הלכה ג

ומתחילין יברכך כו'. הטעם משום דסבירא ליה לרבינו ז"ל כמה שכתבו התוס' פסחים דקט"ו ע"ב דבברכת המצוה צריך מיד תיכף אחר הברכה לעשות המצוה ואף דאמן לא הוה הפסק עי' תוס' ברכות דל"ד ע"א ורש"י שם דמ"ז ע"א מ"מ מיד לא הוה. ועי' תוס' סוכה דל"ח ע"ב דלא ס"ל כן, ועי' תוס' פסחים דק"ו ע"ב גבי נטל ידיו לא יקדש ע"ש, ואפשר דבזה חזרה תוכ"ד לא מהני אם טעה ועי' תוס' ברכות די"ב ע"א ע"ש:

הלכה י

ומשמת כו'. עיין יומא ד' ל"ט ע"ב:

הלכה יא

כה תברכו בקול רם כו'. ע' בתוס' כאן שהקשו אמאי לא יליף מגזירה שוה דהר גריזים. ועי' בירוש' כאן דאמר שם קול מעולה דהיינו בינוני ועי' בספרי דהטעם כדי שישמעו הכל וכמו דאמרינן כאן כאדם שאומר לחבירו והנה נ"מ לפי"ז גבי עיר שכולה כהנים דאז מברכין לעם שבשדות ובלא זה אינם שומעין א"כ יצא אף בלחש ולכך ס"ל לרבינו ז"ל דלענין בל תוסיף עובר אף אם הוסיף ברכה אף בלחש דזה ההוספה אין צריכים לשמוע ועיין בחגיגה ד' ג' ע"א ותוס' סוכה ד' נ"ב:

הלכה יד

במקדש מברכין כו'. עי' בירושלמי פ"ד דתענית מבואר דגם במקדש היו מברכין גם במוסף ע"ש. והנה באמת אם נשיאת כפים בגבולין הוה עבודה יש בזה כמה סתירות עי' סוטה דל"ח איתקיש מברך למשרת ועי' עירוכין די"א ע"א דברכה לאו עבודה ותוס' סוטה דל"ט ע"א דגבי נטילת ידים ובדברי רבינו ז"ל לקמן פט"ו ה"ה, וע' בספרי פ' קרח דנט"י לתרומה הוה גדר עבודה ועי' זבחים ד"כ ע"ב גבי פרה אדומה וסוף פרק בתרא דזבחים גבי במה דא"צ רחיצת ידים, אך באמת כך דהנה כבר עמדו התוס' ברכות די"א ע"ב דמשמע שהיה ב' פעמים ב"כ במקדש ועי' תוס' סוטה דל"ח ובדברי רבינו שם אך באמת נ"ל דהא דאמרינן בגמ' דמנחות די"ח ע"ב דב"כ בין בפנים בין בחוץ הוי עבודה לא ר"ל אגבולין רק ר"ל בעזרה ובין האולם ולמזבח וזה הני ב' פעמים ברכת כהנים וכן מבואר בתו"כ פ' שמיני ועי' מגילה דף י"ח ע"א ע"ש אבל ב"כ בגבולין הוה רק מ"ע עי' כתובות דכ"ד ע"ב ומנחות ד' מ"ד ובזה א"ש דברי התוס' דתענית דכ"ז ע"א מה דדחקו עצמן לדייק דכהן בעל מום כשר לנ"כ ולא הביאו מהך דמגילה דכ"ד ע"ב כמש"כ תוס' מנחות דק"ט ע"א רק דבתענית שם קאי על נ"כ שבמקדש. ושם הוי כמשרת והך דמגילה קאי על נ"כ שבגבולין, וכן מבואר בתוספתא דסוטה פ"ז הכל כשרין לעלות כו' ובזה א"ש מש"כ התוס' שבת ד' י' ע"א ד"ה התם דנ"כ חמור מתפילה לגבי שכרות ועי' תוס"י כריתות די"ג ע"ב בשם בה"ג כתב להיפך ובזה א"ש דשם ר"ל בעזרה והוה גדר עבודה ואסור אף בלא שכרות ועי' עירובין דס"ד ע"א ע"ש:

פרק טו

הלכה ב

וכן הסומא כו'. עי' ברי"ף כאן דגרס במשנה דסומא בשתי עיניו לא ישא כפיו:

הלכה ג

וכהן שעבד כו'. ע"ז דנ"ד וע"ש דנ"ב ע"ב:

הלכה ד

והיין כיצד כו'. עי' בכסף משנה ובאמת גם גבי עבודה ס"ל לרבינו דכשר כה"ג כמש"כ בהל' ביאת מקדש ע"ש:

הלכה ה

והחלל כו'. עי' כתובות דכ"ד ע"ב גבי מהו להעלות ע"ש ועיין זבחים די"ג ע"א בכיהונו ועי' יבמות דע"ד ע"ב ע"ש וע' עירוכין דל"ג ע"ב וע' בריטב"א בנדרים פ"ג דחלל ג"כ מיקרי כהן בלשון ב"א ע"ש ועי' רש"י גיטין דנ"ט ע"ב ע"ש:

הלכה ז

והקב"ה ברחמיו כו'. עי' חולין דמ"ט ע"א ועיין בירוש' סוטה פ"ט על הא דכל יום קללתו כו' מי מבטלה ב"כ ע"ש:

הלכה ט

[השמטה **ומי עונה כו'**. **והטעם** כיון דבגבולין צריך שיהי' שלש ברכות ומבואר בתוספתא פ"ו דמנחות דמעכבים זא"ז דכיון שלא יענה אמן הוי כמו ברכה אחת וע' מגילה דף כ"ד ע"ב גבי אין עולין לדוכן מי שקורין לאלפין כו' אף דהחסרון הוא רק בברכה אחת וע' ברכות דף מ"ו ע"א גבי ברהמ"ז ובתוס' שם ודף ל"ד ע"א גבי ברכת תפילה ובאמת נראה דבמקדש לא היו מזכירין השם רק פעם אחת ולכך לא נקרא רק ברכה אחת וא"ש מ"ש התוס' דף מ' ע"ב ד"ה וכל הך דהרי מפסיקין בברוך שם ולכך הוי שם שם בן י"ב ע' קדושין דף ע"א דהוא כלול מן שמות בן ד' ע' במו"נ ח"א וע' בירושלמי ספ"ד דמגילה לברכה נאמרו ולא לקריאה ור"ל אם הוי גבי קריאה כמו ג' פסוקים או רק פסוק א' וע' סוטה דף מ' ע"א בד"א על כל פסוקי. והטעם דאמר כאן דצריך דוקא שישארו י' כהנים ר"ל משום דהא כיון שקורא אותם לדוכן ע"כ צריכים כולן לעלות דאל"כ עוברין בעשה ורק אם נשתיר י' דאז יכולין לעשות ב"כ בפ"ע אינם עוברים וכע' הא דר"ה דף כ"ח ע"ב משא"כ בפחות מי' זהו כונת רש"י בסוטה כאן ד"ה אשתייר דחשיב לברכה ע"ש. והנה במש"כ אם זה הוי גדר ברכה או גדר קריאה ע' בירושלמי ברכות פ"א ה"ח דא"א ברכה פסוק ר"ל דפסוק לא שייך לומר עליו ברכה דהוא גדר קריאה וכן הוא בירושלמי תענית פ"ב. וזהו ג"כ כוונת הגמ' תענית דף ט"ז ע"ב וחוזר ואומר מי שענה דמשמע שאומר זה ב' פעמים וע"ש בר"ן דהתקיעה צריכה שתהיה על זה לכך צריך לאמר מי שענה אך מ"מ צריך לומר ג"כ קודם הברכה משום דאסור לאמר אחר פסוק ברכה לכך היה צריך להפסיק במי שענה ואח"כ אומר הברכה ואח"כ אומר עוד פעם זה קודם התקיעה אך אדם אחר לא הזקן וא"ש: ע"כ השמטה]